HE 128/2021 vp Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi päästökauppalain muuttamisesta. Talousvaliokunta, 8.10.2021

Suomen ilmastopaneeli
Jyri Seppälä & Markku Ollikainen

https://www.eduskunta.fi/valtiopaivaasiakirjat/HE+128/2021

Hallituksen esityksen pääasiallinen sisältö

Esityksellä pantaisiin täytäntöön muutettu kasvihuonekaasujen tarkkailua ja raportointia koskeva komission täytäntöönpanoasetus, jonka myötä päästökaupassa kestävyyskriteerisääntely laajennettiin kattamaan biomassasta tuotetut kiinteät ja kaasumaiset polttoaineet uudelleenlaaditun uusiutuvaa energiaa koskevan direktiivin mukaisesti. Ehdotetulla muutoksella toteutettaisiin lisäksi kansallisia uudistuksia päästökauppalakiin valvonnan ja seurannan osalta.

Suomen ilmastopaneelin näkemykset

Lyhyen lausuntopyyntöajan vuoksi Ilmastopaneeli keskittyy tässä lausunnossa ainoastaan aiemmin esiin nostettuun lausuntoon[1] biomassapolttoaineiden kestävyydestä (HE 70/2020 vp), eli tämän hallituksen esityksen osalta pykälään 56b § ”Biomassapolttoaineiden kestävyys”: *Hallituksen esityksessä uudessa 56 b §:ssä säädettäisiin biomassapolttoaineiden kestävyyden osoittamisesta. Jos toiminnanharjoittaja ilmoittaisi päästöselvityksessä laitoksessaan polttoon käytettyjen biomassapolttoaineiden päästökertoimeksi nollan, tulisi biomassapolttoaineiden täyttää kestävyyslaissa säädetyt kestävyyskriteerit ja toiminnanharjoittajan olisi osoitettava tämä mainitun lain mukaisesti.*

Ilmastopaneeli katsoo, että kun Suomessa on pantu täytäntöön ainoastaan RED II:n kestävyyskriteerisääntelyn vähimmäisarvot, se ei ole Suomen ilmastopolitiikan näkökulmasta ongelmatonta. Suomi pyrkii hiilineutraaliksi 2035, jolloin päästöjen ja nielujen pitäisi olla yhtä suuret. Biomassapolttoaineille ei ole asetettu RED II:n mahdollistamia kansallisia lisäkriteereitä, vaikka biomassapolttoaineiden käytön tiedetään vaikuttavan merkittävästi maankäyttösektorin hiilinieluun. Tämä koskee etenkin metsäbiomassan käyttöä. RED II:n direktiivin lähtökohtana on, että EU:n alueella käytettävän biomassan nieluvaikutuksia ei erikseen käsitellä, koska niiden vaikutus otetaan kansallisesti huomioon EU:n ns. LULUCF-asetuksessa. Lisääntyvä metsäbiomassan käyttö voi kuitenkin johtaa haasteisiin LULUCF-sektorin tavoitteiden saavuttamisessa.

RED II:n kestävyyskriteerit eivät liioin huomioi epäsuoria kasvihuonekaasupäästövaikutuksia, joita kilpailu raaka-aineista tai niiden tuotantoon käytettävästä maa-alasta aiheuttaa. Muun näistä syistä RED II:n kestävyyskriteerit eivät takaa välttämättä ilmastollisesti korrekteja määrällisiä päästövähennysvaikutuksia eri biopolttoaineille ja -nesteille.

Ilmastopaneeli esitti aiemmassa lausunnossaan, että lakiin kirjattaisiin kohta, että vastuuviranomaiset olisivat velvollisia seuraamaan ja arvioimaan määräajoin biopolttoaineiden ja - nesteiden käytön vaikutuksia kasvihuonekaasupäästöjen ja myös muiden ympäristövaikutusten kehittymisen näkökulmasta. Jos tilanne ei kehity toivottavalla tavalla Suomen hiilineutraaliustavoitteiden näkökulmasta tai biopolttoaineiden ja -nesteiden käyttöön liittyvää uutta tieteellistä näyttöä ilmenee, niin Suomi on valmis avaamaan RED II:n mahdollistaman kansallisten lisäkriteerien asettamisen.

---

[1] Asiantuntijalausunto hallituksen esityksestä eduskunnalle laiksi biopolttoaineista ja bionesteistä annetun lain muuttamisesta. Hallituksen esitys HE 70/2020 vp., Talousvaliokunta, 22.9.2020. https://www.ilmastopaneeli.fi/wp-content/uploads/2020/11/lausunto_Hallituksen-esitys-HE-70-2020-vp.pdf